

Amstelland: introductie Hackaton

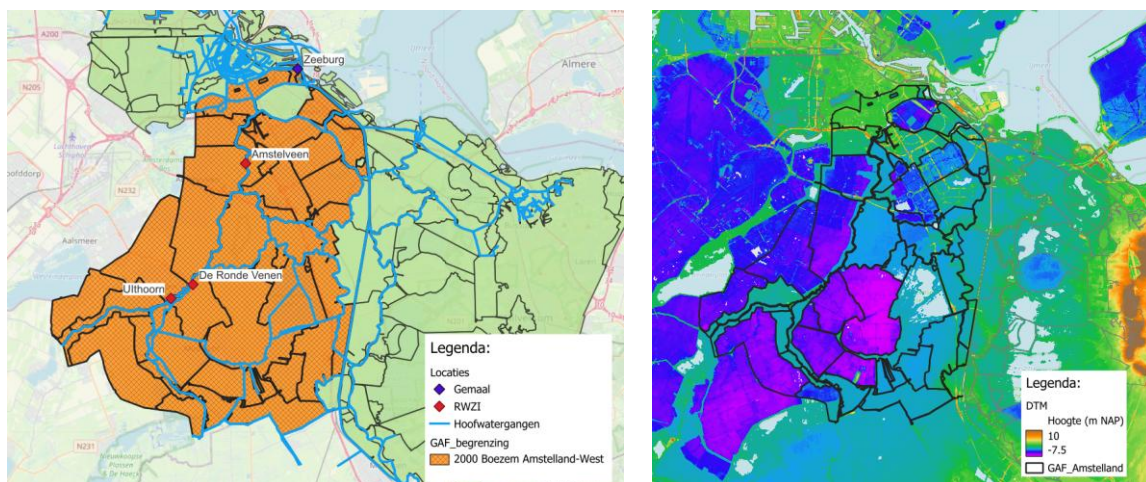
Erwin Meijers (Waternet) – 18 september 2025

Inleiding

De Amstelland regio kenmerkt zich door veenweide gebieden, diepe droogmakerijen en stedelijke gebieden. Het gebied is een polder-boezem systeem, waarbij laaggelegen polders uitmalen op hoger gelegen boezem. De rivier de Amstel vormt samen met de Kromme Mijdracht en diverse kleinere watergangen de Amstellandboezem. Overtollig water uit de polders wordt door middel van poldergemalen naar de boezem opgemalen en van daaruit via de grachten van Amsterdam en het Noordzeekanaal naar de Noordzee afgevoerd. Het bijzondere van de Amstellandboezem is dat het in open verbinding staat met het hoofdwatersysteem.

In droge zomers wordt de boezem gebruikt om water aan te voeren naar de polders en om brak water uit de diepe droogmakerijen door te spoelen (zie figuur 1). Ook worden kwetsbare natuurgebieden van water voorzien uit de boezem.

Tijdens extreme wateroverlast situaties kan de Amstellandboezem worden afgesloten van het Amsterdam-Rijnkanaal en het Noordzeekanaal. Gemaal Zeeburg voert dan het overtollige water af naar het Markermeer.

Figuur 1. Amstelland. Links Amstelland de hoofdwatergangen en belangrijke punten. Rechts de hoogtekarte.

Uitdagingen in het gebied

Klimaatverandering

Door klimaatverandering krijgen we te maken met meer extreme regenval, overstromingsrisico's door o.a. zeespiegelstijging en hoge rivierafvoeren, drogere zomers en meer extreme hitte. Klimaatverandering heeft een grote invloed op het waterbeheer en daarmee gerelateerde maatschappelijke en economische functies. De belangrijkste effecten zijn: wateroverlast, verdroging, verzilting en zoetwater tekort, sterkere fluctuaties

grondwaterstand (en risico op schade aan fundering en gebouwen) en achteruitgang van de waterkwaliteit.

Bodemdaling door veenoxidatie

In delen van het beheergebied is sprake van bodemdaling door oxidatie van veen. Niet alleen zorgt bodemdaling voor problemen en hoge kosten in het waterbeheer, er komen ook broeikasgassen vrij bij veenafbraak. Klimaatverandering versterkt bodemdaling, met name vanwege langere droge periodes.

Waterkwaliteit

De waterkwaliteit speelt een belangrijke rol in de biodiversiteit en natuurontwikkeling in het beheergebied. En de waterkwaliteit gaat in een groter deel van het beheergebied achteruit dan vooruit. De belangrijkste oorzaken van onvoldoende ecologische waterkwaliteit:

- Te veel voedingsstoffen (nutriënten) in het water, vaak fosfaat. Onder andere door af- en uitspoeling vanuit agrarische percelen, verharding en veenbodems, effluent van RWZI's, riool overstorten, foutieve aansluitingen van riolering en bladval.
- Ongeschikte structuur van oevers of begroeiing (bijvoorbeeld te intensief onderhoud of juist te weinig onderhoud (maaïen en baggeren), waardoor er te weinig leefgebied is voor flora en fauna).
- Te veel zwevend stof in het water of te veel beschaduwning door bomen, steigers en vlonders op de oever, waardoor waterplanten te weinig licht krijgen.
- Te veel slib op de bodem waardoor wateren te ondiep zijn en de waterbodem ongeschikt is voor een hoge biodiversiteit.
- Intensieve waterrecreatie en scheepvaart (troebel water, onrust, afval, beschadiging).
- Invloed van grote populaties bodem woelende vissen en de invloed van invasieve (exotische) soorten die verstoorde ecosystemen domineren (bijvoorbeeld Amerikaanse rivierkreeft, Waterwaaier etc.).
- Nieuwe stoffen, zoals medicijnresten, hormonen, plastics en nog onbekende stoffen in het water. Het behalen van KRW-doelstellingen vraagt om meer en gerichte inspanning (zoals o.a. bronmaatregelen) en vraagt (mogelijk) ook om keuzes die het gebruik van het water (zonering) of het omringende gebied beperken (meer sloten graven, beperken nutriënten). Dit kan gevolgen hebben voor het huidige agrarisch gebruik.